

Laudatio organi – Laudatio Davidis

Dr. Dávid István köszöntése 70. születésnapja alkalmából

Dr. Dávid István 1949. november 1-én született Székelyudvarhelyen. Apai ágon ősi erdélyi, magyar református család leszármazottja. Édesapja dr. Dávid Gyula református lelkész, teológiai tanár volt, aki 1958-ban Kolozsvár–Farkas utcai lelkipásztor lett, betöltötte a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet rektori tisztségét is, majd az erdélyi egyházkerület püspökhelyettesévé választották. A román kommunista diktatúra nem engedte, hogy törvényes megválasztása után Erdély református

püspöke legyen, ezért Dávid Gyulát hívták *Erdély koronázatlan püspökének*.¹ Anyai ágon (Imre család) alföldi, hódmezővásárhelyi származású, felmenői között híres lelkipásztorok és pedagógusok találhatók.

Dávid István Kolozsváron érettségizett, majd ugyanitt végezte a *Gheorghe Dima Zeneakadémiát*, ahol 1972-ben diplomázott. Orgonaművészként számos nemzetközi mesterkurzuson vett részt Magyarországon, valamint több nyugat-európai országban. Zenetanári tevékenysége mellett a Kolozsvár–Farkas utcai református gyülekezet orgonistájaként is működött, valamint számos koncertet adott Erdély és Partium történelmi orgonáin. Szintén ehhez az időszakhoz kötődik a később kiteljesedő nemzetközi, európai koncerttevékenység kezdete. 1986-ban hanglemezt készített az Electrecord céggel, a medgyesi szász evangélikus templom történeti orgonáját német barokk szerzők műveiből rögzített válogatást. Világi (állami) állását 1987-es magyarországi áttelepedési kérelme miatt elveszítette, ekkor kezdett igazán intenzíven foglalkozni orgonatorténeti–organológiai kutatásokkal, ami későbbi szakmai pályafutását többszörösen meghatározta és inspirálta.

1988 szeptemberétől folyamatosan a nagykőrösi református templom orgonista–kántora, valamint kórusvezetője, ahol a kóruskultúra és a minőségi egyházzene fejlesztése ügyében mind a mai napig fáradhatatlanul tevékenykedik, több orgonahangverseny-sorozatot szervezett és tartott (pl. *Öt évszázad orgonazenéje Nagykőrösön*). Szakmai kapcsolatai révén nemzetközi és hazai orgona mesterkurzusokat rendeztek több ízben Nagykőrösön a helyi egyházközség, a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kara, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszéke együttműködésével (pl. David Titterington – London, Gárdonyi Zsolt – Würzburg).²

---

¹ Tőkés István: *Dávid Gyula, a koronázatlan erdélyi református püspök (1902–1987)*. In: Református Szemle, 95. évf., 2002. 2–3. szám. 226–249.

² Dávid István legutóbb papírra vetett, személyes hangvételű életrajzi emlékmozakjait bátyja, Dávid Gyula köszöntőkötetében olvashatjuk: Dávid István: *Bátyámról – mozaikok, három tételben*. In: Bartha Katalin Ágnes (szerk.): *Corollarium. Köszöntőkötet a 90 éves Dávid Gyula tiszteletére*. Kolozsvár, 2018. 236-244.

Pedagógiai tevékenységét a köznevelés számos fokán fejtette ki (általános iskola, művészeti képzés). Nagykőrösre kerülése után néhány évig Kecskeméten a Kodály Zoltánról nevezett ének-zenei szakközépiskola zongoratanára, majd 1991-től az újraindult Nagykőrösi Tanítóképző, ill. később a jogutód Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kara főiskolai tanára, 1994-től tanszékvezető, 1998-tól intézetvezető főiskolai tanár; több egyetemi testület tagjaként is tevékenykedett. Az egyetemi képzésbe integrált felsőoktatási református kántorképzés megalapításában és megszervezésében, az egyházkerületi szintű református kántorképzésben, valamint a képzettségi szintek összehangolásában a kezdetek óta fontos szerepet játszott és játszik. A kántor alapképzési (BA) szak szakfelelősi tisztségét évtizedeken keresztül töltötte be, a kántorképzés mellett a leendő hittanoktatók és pedagógusok zenei képességeinek és készségeinek fejlesztését is szívégyének tekinti.

Dávid István művészi koncepciója, szakmai tervei alapján épült újjá 1992-1997 között a nagykőrösi református templom orgonája, amely azóta a magyar orgonás élet érdeklődésének középpontjában van. Az átépítés művészeti és szakmai koncepciója beleilleszkedik az egyetemes és magyar orgonatorténét egész folyamatába, másrésről iskolateremtő vállalkozásként lehet nyilvántartani, amely a XX. század végi és a XXI. századi magyarországi és magyar református orgonaépítéssel meghatározó állomásává is lett. A felújított, átépített orgonán magyar és európai orgonisták adtak koncertet, orgonaépítők szakmai érdeklődését váltotta ki a hangszer.

Dávid István 1996-1999 között a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem* Egyházzenei Tanszékén művészdoktori (DLA) tanulmányokat folytatott, majd 2002. június 6-án az általa tervezett orgonán adott művészdoktori (DLA) vizsgahangversenyt Nagykőrösön, másnap pedig a rendszerváltás után első magyar református egyházzenei szakként Erdély orgonatorténétének tárgyában írt doktori értekezését védte meg Budapesten. Doktori fokozatának minősítése: *summa cum laude*.

Orgonatorténeti és egyházzene-történeti kutatási eredményei, publikációi hazánkban, az egész Kárpát-medencében, de Európa-szerte is ismertek és elismertek. Számos korábbi és jelenlegi egyházi tisztsége (pl. egyházkerületi orgona-felügyelet) mellett Dávid István elismert organológus, szakmai tapasztalatait orgonaszakértőként,

a Magyar Restaurátorkamara tagjaként kamatoztatja. Számos orgona restaurálása, újjászületése szellemi és szakmai koncepciója alapján és támogatásával történhetett meg hazánkban és a Kárpát-medencében. Orgonatörténeti kutatásaival, Erdély orgonáiról írt szemléletformáló és kutatástörténeti szempontból is iránymutató könyvével mind a mai napig alapvetően meghatározza az organológiai kutatásokat. Az orgonás műemlékvédelem ügyében végzett szemléletformáló munkássága felhívta a figyelmet a nyugati keresztyénség és a magyar református orgonás örökség anyagi-tárgyi, technikai, valamint szellemi vonatkozásaira és aspektusaira is. Orgonatörténeti, orgonahasználat-történeti kutatásai a liturgiai örökség egészének szellemi értékteremtő és értékmentő örökségvédelmét is szolgálták, szolgálják.

Kiemelendő, hogy rögtön a rendszerváltás után, 1991-ben létrehozta az *Orgona Transsylvania Alapítványt*, amely az erdélyi orgonás kultúra, orgonaművészet támogatását, a historikus orgonák felújítását tűzte ki célul. Jótékonyági koncertsorozatokat szervezett Magyarországon-szerte, amelyeken előadóként is fellépett. A Duna Televízió által 1993-ban készített *Erdélyi orgonák* filmsorozatban forgatókönyv-íróként és szakértőként is közreműködött. Az *Orgona Transsylvania Alapítvány* munkája értékes, maradandó impulzusokat adott a mai erdélyi orgonás, orgonarestaurációs folyamatoknak, tárgyi és szellemi értékmentésnek.

Tanítványait komplex elméleti és gyakorlati ismerettel vértette és vérteti fel, ő maga pedig az egyetemi oktatásban, valamint a kántor–orgonista–karvezető gyakorlatban ötvözte tudományos eredményeit és szakmai tapasztalatait.

Dávid István több hazai és nemzetközi tudományos–szakmai társaság munkájába kapcsolódott be, ezek közül kiemelendő, hogy aktívan részt vett a Református Egyházzenei Munkaközössége (REZEM) törekvéseinek megvalósításában, a Magyar Egyházzenei Társaság (MET) elnökségében is tevékenykedett, a Magyar Egyházzene (MEZ) folyóirat szerkesztőbizottsági tagja. Egy cikluson keresztül vezette a Dunamelléki Református Egyházkerület Egyházzenei Bizottságát, az új református énekeskönyv előkészítő munkálataiban a kezdetektől fogva részt vesz, tagja a Generális Konvent, valamint a Magyarországi Református Egyház Liturgiai és Énekeskönyvi

Bizottságának. A Magyarországi Református Egyház Doktorok Kollégiumában hosszú éveken keresztül vezette a Himnológiai Szekció munkáját.

Dávid István számos konferencián tartott előadást, szakmai publikációi jelentősek. A szakmai életút jelentőségét emelik a tehetséggondozás, utódnevelés terén végzett fáradozásai: iskolaalapító és szemléletformáló szakmai tevékenysége tehetséges fiatalokat inspirált, szakmai tudását és tapasztalatait megosztotta tanítványaival, számos jelentős szakember formálódásához járult hozzá.

Dr. Dávid István szakmai tevékenységét és tudományos eredményeit számos kitüntetéssel ismerték el. A Művelődési és Közoktatási Minisztériumtól 1986-ban megkapta a *Liszt Emlékérem* elismerést, valamint Nagykovács Város Önkormányzatától 1992-ben a *Nagykovács Művelődéséért Díjat. Műemlék orgonák Erdélyben* (Polis Könyvkiadó–Balassi Kiadó, Kolozsvár–Budapest, 1996.) című iskolateremtő könyvéért 1996-ban a Romániai Magyar Könyves Céhtől *A legjobb romániai magyar könyv díját* érdemelte ki, 1999-ben a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság *Debreczeni László Emlékéremmel* jutalmazta. Nagykovács Város Önkormányzata 2010-ben a *Nagykovácsért Kitüntető Cím* adományozásával ismerte el tevékenységét. A Nagykovácsi Református Egyházközség 2013-ban a *Soli Deo Gloria Pedagógus Díjjal* emlékezett meg negyedszázados nagykovácsi orgonista–kántori szolgálatáról, ugyanabban az évben a Károli Gáspár Református Egyetem a *Károli Emlékérem* által fejezte ki az egyetemi közösség nagyrabecsülését. Áder János, Magyarország köztársasági elnöke 2019-ben, augusztus 20-án alkalmából *Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozat* kitüntetését adományozott Dr. Dávid István orgonaművésznek, a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolai Kar főiskolai tanárának az erdélyi és magyarországi orgonaépítészet-történet és orgonahasználat kutatásának elkötelezett, magas szintű és iskolateremtő művelése, valamint az orgonás műemlékvédelem tudományos és elméleti előmozdítása elismeréseként.

Laudatio organi – az orgona dicsérete. Ünnepeztünk élete és életműve az orgona mint liturgikus hangszer dicséretéről szól, amely keresztyénségünk és európaiságunk egyik fontos, összetett szellemi–iparművészeti öröksége, jelképe és mutatója. Az orgona dicsérete életműve fontos része, hiszen megszámlálhatatlan alkalommal

dicsérte és magasztalta érzékeny játékaival a világmindenség Urát katedrálisok monumentális és falvak apró ékszerdoboznyi hangszerein, valamint saját szolgálati helyén az általa tervezett és újragondolt, az európai orgonaépítés-hagyomány legnemesebb értékeit ötvöző orgonáján.

Laudatio Davidis – Dávid dicsérő éneke (revideált Károli), *Dávid dicsérete* (revideált újfordítás). A mi Dávid Istvánunktól távol áll, hogy saját magára és magáról dicsérő éneket zengjen vagy költjön. Mennyire jó, hogy ez az egyszeri, éppen ezért feltűnő bibliai szövegfordulat a Zsolt 145,1-ben nem az ókori Dávid király öndicséretéről szól, hanem Isten, a király magasztalására buzdít. Ez a dicséret Dávid Istváné is lehet, akit nehéz történelmi időkben, veszteségek és vesződések óráiban, magasságban és mélységben, megnyíló és bezáródó, szélesre nyíló és hirtelen beszűkülő lehetőségek között hordozott a történelem Ura. Élete útja a XX. század második felének korlenyomataként szövevényesen, de nem céltalanul és nem értelmetlenül kanyargott a magyar hazában, a református egyházban, miközben nem akart, nem tudott, nem volt hajlandó megbékélni azzal, hogy ne az egyetemes és európai kereszténység, kultúra és civilizáció szellemi horizontja felől nézze és értelmezze mindazt, ami körülöttünk és bennünk történik.

„Az ÚR dicséretét hirdeti ajkam, áldja örökké minden ember az ő szent nevét!” (Zsolt 145,21) Családtagok, barátok, pályatársak, tanítványok, ismerősök körében szülőföldjén, tanulmányokból és írásokból font virágkoszorúval köszöntjük Dr. Dávid Istvánt 70. születésnapja alkalmából!

Pap Ferenc